

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Diumenge 1 de Agost de 1897

Num. 3.330

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes, 100 pessetes. Provincias trimestre, 350.
Extranjero y Ultramar, 350.
Antunes, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principales
librerías d'aquesta ciudad y de fuera.
En Barcelona, litografía Mallorquí, carrer Juncosa, 6. a h.
No's retornen los originales encara que no's publicin.

Farmacia Serra

La que paga més contribució de la província ÚNICA FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

Malalts dels ulls

Lo DOCTOR BIADA, oculista del Hospital del S. C. de Barcelona reb en consulta en Reus, fonda de Londres, tots los diumenges y dilluns.

SECCIÓ DOCTRINAL

actes una moral y una tendencia sociològica superior als mateixos personatges. L'home es l'instrument de la naturalesa y desenrotlla sus lleys sens donarsen còpte á pesar dels obstacles: heus aquí lo fondo del drama *Fructidor*. Això pot ser te quelcom del determinisme d'en Zola, però es mes humà y mes digne en sa finalitat. El determinisme d'en Zola es mes brutal, va cap á la bestia; el de l'Iglesias es humà, va cap á l'home superior.

L'Iglesias ha donat en aquest drama una nova mostra de son talent que ja teniam molt rehonet. Es un treballador incansable y sempre esperansat. Com els personatges de sos dramas, precindeix dels obstacles que li oposa la societat... no mes es que viu en la realitat y no arriba el crim per atropellarlos. Se diria que viu sol; treballa constantment y sempre ab creixent ilusió. El cercle de sa aspiració es tan gran com lo mun, com l'univers, no te límit. Potser que no puga arribar en lloc per causa dels maleits obstacles, pero no hi fa res, ell te conciencia absoluta de sa obra, y sab que en ella s'abarta'l cercle de totes las aspiracions humanas. Per ell es un el mon de las convencions y un altre'l mon de las ideas y dels sentiments humans, y ell viu en el segon, no preocupantse del primer pera res.

Un rasgo que pintarà son caràcter. Un dia se presentà al director del Teatre de Novetats ab un de sos dramas. El director, després d'haverlo llegit li digué: Bé si, això ja va bastant bé; vosté va cap si à n'en Guimerá.

—Com! — respondé l'Iglesias tot estranyat.

—Jo cap à n'en Guimerá? Nol en Guimerá es el que ve cap à mi.

Tal es l'Iglesias. Pero això, que's podria pendre com un rasgo de colossal inmodestia y vanitat, es ingenuo y plé de bona fé. Y efectivament, en Guimerá es mes artista, es mes dramaturch, pero en quan á aspiracions que van ja realisantse, l'Iglesias es allá lluny... lluny, devant d'en Guimerá.

Reus, 31 Juliol 97. — JOSEPH ALADERN.

La parla catalana

Qu'hermosa es la llengua de nostra terra...

Qui no será l'bon català que no exclamarà eixas paraules, al ohir una cansó catalana? Cansó sortida dels llabis d'una mare mentres fa dormir son fillet en lo bressol, amanyagant els llanolets ab sos tendres manetas, atent al escoltarla de sa maret, ja sembla que vulgui cantarla, que aquella cansó que's va perdent silenciosament per l'espai y l'sentiments que da al cor, ja li sembla que es de la seva terra, y son cant ja l'fa adormir.

Quina ditira pels que som catalans!

Es una llengua sucia imbecil (diuen els de Castella.) No'n fassin cas! no! No saben que avuy l'envaja trepitja á la vergonya?... Mentrells ells adelantan tot cantant la «Marcha de Cádiz», y construïnt *Plaças de Zeros* etc., nosaltres entonarem las cansons populars y Corrantes catalanas.

Qui anirà per més bon camí?

Responguí un intelligent á la meva pregunta.

Pobre Catalunya! Qué t'has vist de Castella sino miserias y atropellaments?...

No estan satisfets encara!

Voldrian fer perdre nostra preuhada parla (que ja la maltractan are) empodrir nostres catalans llabis ab

la fina llengua (per ells). Tirar á terra nostra Teatre Catalá, y embrutirlo ab lo gènero chico. Transformar nostra hermosa Pàtria ab *Plazas de Toros*, y 'ls catalans ser esclaus d'ells.

No permetem que passi això!.. Oh! May!!

No volém parlar en castellà! Hem nascut per ser catalans, y catalans volém morir; volém donar nostra sanch per Catalunya. Volém enraionar nostra llengua; la llengua que 'ns ensenyá nostra mare abrassantnos en sa falda. Volém cantar com ens cantaren elles; cantarém las cansons del inolvidable Clavé. Jamay castellà!

No volém gènro chico! Volém las obres d'en Soler, Feliu, Guimerà, etc. May ens arrençaran d'aquí! Ells ab gènero petit, jamay podrán ser grans.

No volém en nostre escut lleons. Volém les quatre barras de sanch; la barretina catalana en nostres testas y pronunciar nostres llabis el crit de «Visca Catalunya!»

No volém sacrificar las bestias en circo, com ells. (Quin adelanto?) Qui no te feyna al gat pentina.

Lluytém fins á morir, catalans!

No ns deixém governar perestranyys. Visca Catalunya! are y sempre, que es mostra mare, y sola ella volém.

PLÀCIT VIDAL Y ROSSICH.

La festa major

A D. Benito Vallespinosa, en agraliment.

A qui de mos lectors no farà remembrança de goig l'anterior titul? ¿què no l'recordará ab tota sa magnitud esplendent d'aureola d'alegría y d'amor, ab simpatich recort de diada?

Lo separat de la Patria viu de recordansas, forja en sa fantasia mil somnis y visions dels millors dies de sa vida y s'convertix en artista vehement, en adorador de un ideal de bellessa que no sap definir, però que l'empresona á pensar y bategar sempre de cor per ella; á sentir esperansa per aquellas visions de fantesia, y fins anyorarlas ab noble sentiment religiós: Aqueix ideal no es cap argument de poema ni cap boceto de monument arquitectonic. Es visible no més als ulls de lo memori; per això no podem contemplar sos formes y contorns, sa estructura de ritme delicat, y hem de contentarnos apuntant sos detalls plàstics projectats en lo mes intiu del cor y del cervell. Una d'aquests detalls es la silueta de la festa major, la diada de preferencia en quicun poble. Per això se l'espera ab deliri, se la veu arribar ab entusiasm, y 's despedeix ab melodiosos ecos de dolsas notes. Cada vi a la celebra different y en totes te la mateixa medalla tipica: Parlo de la «Festa major catalana», de la que se celebra en tos los confins de nostra Regió desde Amposta a Puigcerdà, desde Montblanch á Blanes, per tot arreu ahont alena l'esperit industriós de nostra terrà, allí hont ni contratemps ni guerres poden arrancar de sos fills lo respecte y amor sagrat á Catalunya, ahont cada-s-cú se sap de memoria los gloriosos fets de sos besavis; y hont jamay ha sigut patria de bescants ni traydors.

Per això la Festa major catalana es tant hermosa d'atractius; per això no necessita de pregons ni anunciaturs, y via ab sàvia propia, repercutint en cada primavera com la bella flor del admetller en la soleyada plans.

De bon matí la sentim despertar joganera el segó de la poètica gralls, ol' instrument rescatat als

alarps. Apareix ab galas de sos millors ropaies de colors y fins la naturalesa l' hi prodiga un cel llis y blau, seré de boyras y à tot sol. Llavoras comensan las emocions y 'ls esbarjos: Cada llar se regenera, y ab magnetisme sublim s' esfuman tota mena de tristesas per benehuir lo llevant de taula.

Mil comparsas y balls recorren lo poble: tots los barris y porxadas verdejant de ramatges y flochs, y en cada capelleta s' alsas un altar hont catifa de fragants espigols y romanills incensan l' espay d' ambrosia espiritual que emborraixa de ditxa pura.

Los castells humans recorren los carrers ab un aplom d' almogavers. La rassa aquells no s' ha estingit encara, ni s' estingirà mentres las quatre barres del comte pelut se destaquen en l' escut de nostra terra. L' euaxeta d' ahir, avuy es l' Hèrcul dels primers; l' auxaneta d' avuy, demà serà l' forsut segon y crossas. Espectacle sublim, testimoni elocuent de la fermesa del poble: aquell pilar de set, aquells tres de nou, aquella columna humana alsada per sa base ab una temeritat mitològica, no; no la trobem en lloc sino en la Festa major catalana, en aquesta manió de notes folk-lòricas, hont bé pot estudiarse nostra Pàtria y justificarse l' descàrrech de mon mestre en Víctor Balaguer, quan digué que Catalunya, «si bronch no té lo acento y si leal no té lo cor.»

No te lleal lo cor, ple de fé en sas tradicions sagradas. Aquella mateixa munió de gent que respira sols alegries y paraules mel-meloses à cau d' orella en envolades y sardanas, que organisa comparsas y distraccions sens màcula de deshonra, es la mateixa que contempla fervorosa lo curs de la professió per las vies principals del poble; la que s' agenolla ab compungit reculliment al pas de la preuhada reliquia dels Sant Patrons!...

Tal es, perfilada com pot fer avuy ma ploma, la «Festa major» catalana. Perfiles sencills, sens unió, pero que tenen per mon cor forsa de desahogo, forsa d' esperansa... A vosaltres, com a mí, vos haurán bressat entre cansons en aquella terra; n' esteu avuy fora d' ella per motius intims, y tots vosaltres, de segur, anyoréu, tornar à besar sas dauradas platjas; correr boscos endins y arribar al poble abont mos espera la Casa-payral de gótics finestrals y ample porzada que ab los brassos sempre oberts mos crida per regenerar de nou nostres esperits empolsagats de fatiga y bohemia trista, entre la impura alienade de la guerra, que assola per espay de dos anys llarguissims aqueixa Isla provincial fraterna, y més que germana, filla nostra. Allí tornarán à apareixer exuberants de vida y atracius tants y tants recorts, quina anyoransa va platejant poch à poch nostres testas. Allí veurém altra vegada la festa major sempre nova, y respirarém entre pau y benhauransa: la pau que fa náixer lo progrés, la pau que educa artistas, la pau que á no tardar també ha d' extender radiant de cap à cap d' Antilla, y per la que deu pregat tothom que no siga sacerdot criminal del més impur convencionalisme.

J. CANANGLA FONTANILLES.

CRÒNICA REGIONAL

Los operaris de la Brigada Municipal al posarse al matí d' ahir als seus treballs ordinaris, en la cloaca en construcció de la Rambla de Miró, trobaren una imatge de la Mare de Déu, que per sa actitud representa la Puríssima Concepció.

La notícia de la troballa corregué com una exhalaçió per tota la ciutat, anant multitud de gent al indicatiu uns com à curiosos y altres impulsats per sentiments diversos, comentantse extraordinariament lo fet sentit ab molta diversitat, segons las creencies è intel·ligencies de cada hú.

Aixecada la imatge di dit siti després de més d' una hora d' haver sigut descuberta, y benehida per l' ex-claustrat Mossen Canals, fou portada per un dels operaris à Casa de la Ciutat, seguit per una multitud de gent especialment la petita, que continuà per llarg temps estacionada devant de la porta.

A la estancia ahont quedà depositada la imatge tingüé ocasió d' entrarhi un de nostres redactors, y per lo tant de poguerla inspeccionar detingudament, poguent dir que es de fusta d' uns cincuenta centímetres d' al·sarria esculturada ab un peu del mateix, pintada al cromo, de colors baixos, y daurada en part en sos ro·patges, qual factura no demostra més enllà del sigle passat, estant tan ben conservada, salvo la mutilació de part de sas mans, que ningú diria, per dit aspecte, que fos enterrada de molt temps.

Las personnes que comentavañ lo fet com à cosa sobrenatural atribuïan la treballa à certs senyals que presentà la atmosfera indicent pluja, durant tot lo dia d' ahir, fent creure que acabaria l' estat sech persistent que posa nostra població en un conflicte y nostres fertils camps en un perill imminent de destrucció à continuar per poch mes aquest estat de cosas.

En lo teatre la societat «El Alba» se posará en escena aquesta nit, la preciosa producció dramàtica «Espinás de una flor», prenenent part en son desempenyo les Srtas. Auñón y Fonolleras.

Pera donar major lluhiment à la vellada, finalizarà la festa ab un ball-reunió en obsequi al bell sexe.

Avuy à la nit, lo societat humorística «La Palma», celebrarà sa inauguració oficial ab una vellada de «primissimo cartello».

Podém asssegurar à nostres lectors que en ella se llegirán treballs literaris de reputades firmas, se cantarán escullides pessas y s' executarán celebrats números de música per un notable quinteto organisat al efecte.

Amés, la societat dindrà la galanteria d' obsequiar à las donzel·les ab hermosos pomells de flors.

Los aparadors del despaig de la antiga y acreditada fabrica de xocolates «La Universal» situat al carrer de las Galanas, ostenta lo premi que per los productes que elabora la mentada fàbrica han obtingut recentment ab motiu de la exposició internacional de Suez.

L' indicat premi consisteix en un rich diploma de folio perfectament litografiat que porta per cabecera una alegoria del país ab sos famosos trajes y l' celebre canal en lo que consta que l' document es l' accompanyatori del gran premi, ab insignia consistent lo primer en una medalla al or gran modelo ab lo bust del soberà Abbas Mihil Pachà Kedive d' Egipte, concedida per lo Jurat de dita exposició qual premi otorga l' permís d' usar una insignia ó condecoració al fabricant de dits productes D. Pere Fonts Llauradó.

Dita condecoració que per una anella de fullatje penja del llàs d' un passador ab los colors nacionals d' Egipte que son vermel·l al centre vorejat de petites vías blanch y vert y blanch y blau, està formada, de metall daurat també, per una estrella de cinch puntas, d' esmal·t blanch, en qual centre y rodejat d' un esmal·t granat hi ha una figura alegòrica y en los anguls altres cinch petites estrelles en un raig voltat tot per un ramatje per l' eutil de la creu de Sant Fernando, llorellada. A mes de la gran insignia n' hi ha dues de petites la una en un botó format per la cinta de dits colors nacionals, y l' altra per un petit llàs de la mateixa cinta, tot taucat dins d' un estoig forrat de satí blau cel.

Aqueix nou premi concedit al fabricant Sr. Fonts ve a aumentar los molts que te guanyats també en altres exposicions ostenta ab orgull l' intelligent industrial qui s' fa acreedor à las felicitacions que li doném ab dit motiu d' aquesta nova recompensa celebrant que l' nom de Reus sia portat ab èxit en ditas lluytas fabriles en las que l' industrial veu recompensats sos travalls per medi de honorífics y valiosos premis, dels cuales es lo que 'ns ocupa y del que pot estarne completaament satisfet nostre conciutadà y amich don Pere Fonts.

Avuy com de costum hi haurá tiro de colom en la Riera de la Beurada.

Procedent de Barcelona arribá à la nit d' ahir l' oculista Doctor Biada, rebent com de costum en consulta en l' Hotel de Londres los días anunciats, à més dels quals, com d' extraordinari rebrà també en lo dia de passat demà dimarts en atenció à sos nombrosos clients, à qui va dirigida la present notificació.

Ahir, nostre director se presentà à Casa la ciutat à fi de examinar la Imatge trobada, de que parlém en altre lloc. Al efecte preguntà al municipal de la porta y li digué que pujés al Arxiu, ahont se l' havia guardat. Pujà nostre director, y al ser per las escalas trobà à un agutil·l empleat de la casa que ab més medos li negà l' pas, negantse à complaurel ab lo que solicitava.

Ofesos per aquest acte, demaném à qui correspongui que s' posi un correctiu à n' aquest empleat que tant poch sab cumplir ab la seva obligació, puig que tothom te dret que en la Casa de la ciutat se'l rebi de la manera decent que se l' ha de rebre y se l' atengui en lo que demani sempre que siga atendible.

Lo mes de Juliol ha finit sens que 'ns hagi regalat una pluja que més ó menos hagués pogut beneficiar los arbres y las plantas que semblan destinats à morir-se de set.

Sintomas de pluja durant tot lo dia feya esperar la tant desitjada aigua mes los nuvols no 's volen resoldre à despendres del líquit element.

Si l' mes en que avuy entrém no 's mostra més pròdich que son antecessor, arribarém à morirnos enterament de set.

Avuy celebrarà sa festa major lo poble de Constantí ab festas religiosas y balls en un entoldat.

La filoxera segueix propagantse à Catalunya d' una manera alarmant.

De las 130.000 hectàrees dedicadas al cultiu del cep, à Barcelona, sembla que sols quedan avuy indemnes 5.000.

La província de Tarragona conserva lliures unas 60.000 hectàrees de las 100.000 que posseïa. Las 40 mil hectàrees que tenia la província de Girona foren totàs invadides, havent desaparecut. En la de Lleida hi ha moltes vinyas filoxerades en lo centre y Mitjà de la província.

A Bellpuig (Lleida) s' ha constituit una junta encarregada de procurar medis pera la restauració del històrich convent situat en aquella vila, lo qual ha sigut cedit al municipi ab la condició de que lo utilisi pera centro d' ensenyansa.

Dit convent, abandonat desde 1835, se troba en estat ruïnat.

Lo recàudat en lo dia d' ahir en la Administració de Consums per diferents espècies, puja la cantitat de pessetas 2273.72.

Correspondència particular de "Lo Somatent"

Barcelona 30 Juliol de 1897.
Sr. Director:

Apreciat company: De regrés d' un viatge per tots los indrets de nostra estimada Catalunya y per los Pirineus Orientals si l' temps no m' mauca y tenim salut procuraré d' esbargirme de las gratas impresions rebudes per aquest mon de Deu, ahont s' hi respira los purs aires embaucadors de la terra catalana, enviant à las columnas de Lo Somatent, las meves notes de viatge.

Aquí à Barcelona hi fa un calor que no 's pot aguantar, lo que s' fa, que tots los establiments de banys se veuen molt concorreguts.

En las fonts també s' hi nota que no raijan tant, motivant que també los barcelonins poguem presenciar l' espectacle de que sempre esperan lo seu torn mes d' una sixantena de donas y de tant en tant algunas batalles, caricias que s' veuen molt sovint.

Le concert que havia de tindre lloc lo próxim dia.

En dit concert hi penderà part una orquestra composta d' un professorat intelligent, los que executaran alguns números de la «Fada» y altres composicions noves baix la ben entesa batuta del nostre amich l' aplaudit mestre Enrich Moreira.

Los amateurs de la bona música estan d' enhorabona y es molt l' entusiasme que hi ha pera assietirhi, com així ho demostra la molta demanda de localitats que hi ha feta.

—En los teatres d' istiu com lo Nou Retiro, Jardí Espanyol y altres, estan donant al públic representacions d' óperas les que son executadas, ab molta aficiació y gust.

La nostre causa «Regionalista» segueix son camí del progrés y molta part d' entusiasme se deu als grans desgavells de nosaltres governs y veuen à passos aigantats de que sols nostre programa d' idees polítiques pot portar la salvació al país.

També estan d' enhorabona al venre que fins politichs consumats com en Silvela, reconeix que la causa regional, es justa y d' ideals nobles.

«Pedria dirnos lo Sr. Silvela, à que veia ab lo circunscrit, de que l' enemics del regionalisme, matan la patria.»

—En Home de deu, mon sap que encara que Vosté sigui un sabi, no necessitem les seves alabances y profesions!

Ja fa temps que s'ixó ho sabem y molt mes encara que 'ns ho callém, per així convenir à nostra causa.

* * *

Lo teatre català també ha sofert una bona reforma que serà del agrado de tots los que ab gust veyem lo Renaixement de nostre teatre.

En la venidera temporada de l'hivern actuarán dues companyias, una al decayent teatre Romea y altre al teatre Principal de la que informarán part de la companyia que actuará en aquest últim los populars y aplaudits actors, Goula, Soler, Gépdevil, y actrius com la Sra. Mena y altres molt conegudas de nostre teatre.

Te també aquesta companyia, l'original d'alguns dramas y comedies, pera son estreno, originals d'autors molt aplaudits.

També le pera son estudi, dos dramas originals de dos fills de Reus, dels aplaudits autors del «Hostal de la «Coixa».

PAGINATOR

De V. affm. S. S.

Loc Corresponsal.

SECCIO OFICIAL

La 00:00 h. 25 d' Agost, 1897.

La 00

GUIA DEL PASSATJER

SERVEI DE TRENS

SORTIDAS

De Reus à Barcelona

5'04 m. correu (Per Villanova y Vilafranca) 1^a, 2^a y tercera 8'56 m. expres, primera y segona dimars, dijous y dissaptes (per Vilanova). 12'11 t. mercancías, segona y tercera. 1'57 t. correu (per Vilanova.)

De Barcelona à Reus

5'25 m. (per Vilafranca).

9'46 m. (per Vilanova).

15'8 t. per id.

7'39 t. expres (dimars, dijous y dissaptes). Alguns dels viatges s'asseuen al segon dia de la setmana.

De Reus à Mora

15'8 t. expres (dimars, dijous y dissaptes). Alguns dels viatges s'asseuen al segon dia de la setmana.

De Mora à Reus

4'21 m. — 8'00 m. — 12'05 t. — 6'04 t. — 7'36 n. Alguns dels viatges s'asseuen al segon dia de la setmana.

De Reus à Tarragona

12'11 t. mercancías, segona y tercera. 8'30 m. — 9'47 m. — 2 t. — 7'04 t. Alguns dels viatges s'asseuen al segon dia de la setmana.

De Tarragona à Reus

7'30 m. — 12'25 t. — 4'30 t. — 8'20 n. Alguns dels viatges s'asseuen al segon dia de la setmana.

Biblioteca Regionalista

Llibreria Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIÓ CATALANA

«Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals. «Quatròs», per Emili Vilanova,

«La Dida», per Joseph Feliu y Codina, 12 rals. «Cartas Andorranas», per Joseph Aladern, 2 rals. «Costums típics», per id.

«Alcover», monografia, per id. «Poesias», per Manel Marinello,

«Oda á Barcelona», per Jascinte Verdaguer, 4 rals. «Lo Pi de las tres branques», per id.

«L'Aglanya», per Ramon Maslfern. «Crocis Pirenencs», per J. Massó Torrents, 12 rals.

«La Fada», per id. «Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2 rals.

«Anant pel mon», per Santiago Russiñol, 16 rals.

«Les Cròniques catalanes», per Gabriel Turell, 12 rals.

«Obras catalanas», per Joseph Ixart, 20 rals.

«Poesias», de Joan Maragall, 8 rals.

«Alades», per Emili Guanyabens, 8 rals.

«Fructidors», drama, per Ignaci Iglesias, 8 rals.

«Montalba», per Bosch de la Trinxeria, 12 rals.

«Quan jo era ney», per A. de Riquer, 20 rals.

LO COMITAT
DE LA PROTECCIÓN
DEL TRABAJO

REUNIÓN DE LOS DELEGADOS

EL SÍMBOLO

EL SÍMBOLO